

Thematisch jaarverslag 2025 Joop Berding

www.joopberding.com

In plaats van een indeling op boek, artikel, lezing enz., zoals in eerdere jaren heb ik er dit keer voor gekozen mijn jaarverslag in te delen op thema. Daaraan is te zien dat ik veel activiteiten had rondom het werk van Hannah Arendt. Daarnaast was er (nog steeds) wel een en ander in het pedagogische veld.

Veel teksten, power-points e.d. zijn te vinden op mijn website.

Voor een overzicht van al mijn publicaties enz. zie <https://joopberding.com/publicaties/>

Hannah Arendt

*Lezing voor Humanistisch Verbond afd. Drechtsteden, Gorinchem, 'Hannah Arendt: voor, tijdens en na Eichmann in Jeruzalem', 29 november 2025.

*Podcast n.a.v. 50e sterfdag van Hannah Arendt (4 december), met Hanke Drop en mij, gespreksleider Jan Jaap Hubeek: *Hannah Arendt over onderwijs. Liefde voor de wereld*, hier te luisteren: online 2 december 2025,

<https://open.spotify.com/episode/3DahF5acZa21mRYHhKnnTB?si=d66408799e534ae1>

*Interview live over de betekenis van het werk van Hannah Arendt door Sebastiaan Tijsterman, in de reeks 'Kamervragen', in de Hooglandse Kamer, Leiden, 15-11-2025.

*'De belangrijkste les van Hannah Arendt: altijd zelf blijven nadenken', interview met Lisa Boshuizen in Mare, 13-11-2025, hier online te lezen:

<https://www.mareonline.nl/achtergrond/de-belangrijkste-les-van-hannah-arendt-altijd-zelf-blijven-nadenken>

*'Opnieuw oriëntatie vinden in deze verwarrende tijden', interview met Cent van Vliet in Leids Nieuwsblad, 13-11-2025

*Inleiding en Q&A bij de vertoning van de biopic *Hannah Arendt* (2012) van Margerethe von Trotta, Pathé Buitenhof Den Haag, georganiseerd door Cinetree & Gemeente Den Haag, 10 november 2025

*'Please remain seated'. Reflections on Hannah Arendt's metaphor of 'the table of the world'. Lecture at the Goethe Institut Amsterdam, 5 November 2025 (**Nederlandse vertaling:**

<https://joopberding.com/wp-content/uploads/2025/11/please-remain-seated.-reflecties-op-de-metafoor-van-de-tafel-van-de-wereld-van-hannah-arendt-door-joop-berding-11-nov-2025.pdf>)

*Drie lezingen/interactieve bijeenkomsten over Kunst en filosofie bij Hannah Arendt en tijdgenoten, voor de Volksuniversiteit Den Haag, samen met Hanke Drop, 10, 17 en 31 oktober 2025.

*De Hannah Arendt Lezing 2025, 14 oktober: Liefde, vriendschap en de wereld: Hannah Arendt tot in de kern. Gestreamd en beschikbaar vanuit het Hannah Arendt Instituut Mechelen op https://www.youtube.com/watch?v=nr6nhz8wM_I

*Drop, H. & Berding, J. (2025). Dat wat niet gezegd of verbeeld kan worden tóch zeggen en verbeelden. Hannah Arendts denken over de kunsten en makerschap. In Drop, H., *Playing in a jazz quartet or marching in a brasas band? Exploring practices of teacher artistry* (pp. 29-41). Proefschrift Universiteit Utrecht, 15 september.

*Lezing met Hanke Drop, *De kunsten van Hannah Arendt*, lezing/workshop Arendt Summer School ISVW Leusden, 22 augustus 2025.

*tjipcast (audio en video) met Hanke Drop en host Tjip de Jong over de vraag: ‘Kan schoonheid een onderwijsideaal zijn?’, online 24-6-2025, linkje: <https://tjipcast.nl/filosofie/kan-schoonheid-een-onderwijsideaal-zijn/>

*Op 12 juni 2025 is verschenen de bundel *Hannah Arendt. Mens & maatschappij in meervoud* bij Damon, met daarin een hoofdstuk van Hanke Drop en mij: ‘Dat wat niet gezegd en niet verbeeld kan worden tóch zeggen en verbeelden. Hannah Arendts denken over de kunsten en makerschap’, pp. 213-224. Meer op <https://www.damon.nl/boeken/418-hannah-arendt>.

*Serie van drie bijeenkomsten: *Introductiecursus op het werk van Hannah Arendt*. Volksuniversiteit Den Haag, 9, 16 en 23 mei 2025.

**Het gepassioneerde denken van Hannah Arendt*. Lezing in Kunst- en filosofiecafé Doetinchem, 22 april 2025.

*Zeven mooie recensies van *De werelden van Hannah Arendt. Lange lijnen in leven en werk* (2021) staan bij elkaar op <https://www.boekscout.nl/shop2/boek/9789464315967#recensies>

*Lezing “Filosofische ontmoeting over Hannah Arendt”. Filosofie in Den Haag, 10 maart 2025.

*Interview door Gaby Ammerlaan van Filosofie in Den Haag: <https://filosofieinden Haag.nl/interview/hannah-arendt-propageerde-denken-zonder-leuning/>

**College in Colette* – lezing over leven en werk van Hannah Arendt in antiquariaat en literair centrum Colette Den Haag, 12 januari 2025 (met hand-out).

Janusz Korczak

*Wachten vereist oefening. Interview met mij door Arie de Bruin in *Het recht op de dag van vandaag. Een grondrecht voor ieder kind*, red. Arie de Bruin, uitgave van Janusz Korczak Stichting en SWP, 2025, p. 53-62. <https://www.swpbook.com/boeken/89/korczakiana/2763/het-recht-op-de-dag-van-vandaag>

*Lid van de jury van de Korczak Studenten Prijs 2025, op 22 november uitgereikt op de Korczak Inspiratiedag in het Dokhuis in Rotterdam.

*‘De kinderen zijn onze zorg. Opvoeden in de geest van Janusz Korczak’. Lezing voor het team van jenaplanschool Fridtjof Nansen in Rotterdam, 27 oktober.

Pedagogiek

*Op 25 juni in de middag leverde ik een bijdrage aan de Werkplaats Pedagogiek van de masteropleiding Ecologische Pedagogiek van Hogeschool Utrecht (Amersfoort), onder de titel: 'De pedagogische kern: raken en geraakt worden'.

*31 maart en 1 april 2025: samen met Arie de Bruin en Els van der Luit (bestuursleden Korczak Stichting) op stap met een groep van ca 30 (master)studenten uit Koblenz (BRD). Thema: inspirerende vormen van samenwerking tussen verschillende instellingen binnen en rondom (basis)scholen.

*Podcast "Samenlevingspedagogiek", met Thyme van den Beuken en Marlinde Melissen van Fontys: <https://open.spotify.com/episode/4EOoFBewEK3h0lF8hzyMGL?si=64950ff4896e4021>

Overige

*Redactionele assistentie bij enkele artikelen, verschenen in o.a. *Didactief*, *Pedagogiek* en op <https://nivoz.nl>

*Meedenker (friendly critic) bij het lectoraat Samenlevingspedagogiek, lector Iris Andriessen, Fontys Tilburg.

*Als lid van de Raad van Toezicht van NIVOZ drie vergaderingen bijgewoond en enkele werkbezoeken aan Dokhuis in Rotterdam gebracht.

*Op zaterdag 18 oktober gaf ik bij de Filosofiegroep Rotterdam een lezing annex workshop over de Filosofie van het geduld.

*Korte overdenking over het thema 'Wijsheid', Remonstrantse Kerk Den Haag, 14 september 2025.

*Op zaterdagmiddag 28 juni, 15 uur, gidste ik 16 mensen op mijn Haagse Voskuil-wandeling door de Vruchtenbuurt. Vanwege de grote belangstelling herhaalde ik deze op zaterdagmiddag 13 september, nu met 18 deelnemers.

*Bespreking van Klarus, R. (2024). *Denken over opvoeding en onderwijs. Een ideeëngeschiedenis van Socrates tot Biesta* – online bij *De Nieuwe Meso*. <https://dnmonline.nl/2025/02/18/denken-over-opvoeding-en-onderwijs-een-ideeengeschiedenis-van-socrates-tot-biesta/>

Leesclubs

Met de *Leerschool Leidschendam* lezen we:

- *Tractaat over het spieken* van Cornelis Verhoeven
- *Het kind dat niet gezien wordt* van Beate Letschert
- *Revolutie in de schoolgang* van Joris Verheijen.

Met *FilosofYda* lezen we:

- een aflevering van *Tijdschrift-Filosofie*, over ‘Levenskunst’
- *Waarom we beter denken dan we denken* van Maarten van Doorn
- *De Staat* van Plato (ed. Koolschijn)
- de *Theaetetus*, eveneens een dialoog van Plato/Socrates (idem)
- *Op een andere planeet kunnen ze me redden*, van Lieke Marsman, in combinatie met de novelle *De dood van Ivan Iljitsj* van Ljev Tolstoi
- *Apologie van Socrates* van Plato (ed. Koolschijn), i.c.m. een verhaal van Maarten Biesheuvel, ‘De verpletterende werkelijkheid’ (uit de gelijknamige bundel)
- *Politiek Traktaat* van Spinoza (inleiding en vertaling Maarten van Buuren).

Aan *De Tuin van Epicurus* (in de Biesbosch) nam ik in 2025 een keer deel, namelijk over *Het kristalpaleis* van de Duitse filosoof Peter Sloterdijk.

Vrij lezen

Ook in 2025 las ik weer veel (boeken). Een aantal daarvan, circa 65, besprak ik, soms kort, soms iets langer, op <https://joopberding.com/leesdossier/>

Studie

Vanaf september tot en met december volgde ik aan het Arminius Instituut de module ‘Remonstrantica’, een kennismaking met remonstrantse geschiedenis en theologie. In het kader hiervan schreef ik zeven essays.

In voorbereiding

Voor teksten en lezingen in voorbereiding zie: <https://joopberding.com/progress/>